SEGRE

DESEMBRE DEL 2014

ALT URGELL
POBLE A POBLE

CYNTHIA SANS

La Seu d'Urgell,
amb el Cadí al fons.

Fires a la Seu d'Urgell

17 de gener
FESTIVITAT DE SANT ANTONI

La Cofraria prepara més de 3.000 racions d'escudella per repartir entre tots els assistents. La Seu ha acollit aquest any la Trobada de Ranxos de Catalunya i 8 colles van cuinar els seus plats típics al llarg i ample del passeig Joan Brudieu. Veïns i turistes van poder degustar les especialitats de cada una de les localitats visitants

La Seu, capital del formatge artesà

La ciutat es converteix cada any en l'aparador dels petits formatgers de tot el Pirineu. Prop de 70.000 visitants han passat per un conjunt urbà que també és un gran exponent del romànic

CYNTHIA SANS

Una vista de la Seu d'Urgell, amb el passeig Joan Brudieu en primer pla i la majestuosa serra del Cadí retallada al fons.

La Seu treballa fa molts anys per articular una estratègia econòmica, paisatgística, turística i cultural al voltant d'uns elements tan globals i alhora tan propers com són la llet i el formatge. No en va compta amb la Fira de Sant Ermengol, certamen mil·lenari i que just fa vint anys va saber reinventar-se i especialitzar-se en el formatge artesà del Pirineu. Més de 40 productors artesans de punta a punta dels Pirineus, del Mediterrani a l'Atlàntic i de nord a sud. Tot un espectacle per als sentits que ha convertit aquesta cita en un esdeveniment nacional que cada any acull al voltant de 70.000 visitants. I és que la Seu i el formatge estan vinculats des de fa molt temps. L'any 2015 se celebrarà el centenari de la Cooperativa Cadí, indústria puntera de la producció i elaboració làctica del país. Coincidint amb aquesta commemoració, la Seu ha sol·licitat a la Generalitat que la reconegui amb la Creu de Sant Jordi. De la mà de Cadí, la Seu té dues marques de qualitat alimentària, DOP formatge de l'Alt Urgell i la Cerdanya i DOP mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya. Per tant, és evident que la relació del formatge amb la ciutat és sòlida i profunda. L'aposta de la ciutat i de la comarca ha passat per potenciar aquesta relació amb la llet i el seu derivat: situar la formació de formatgers a l'Escola Agrària del Pirineu, crear rutes turístiques per visitar formatgeries, dedicar a aquest món una planta i múltiples activitats de l'Espai Ermengol-Museu de la Ciutat, potenciar aquests productes en el comerç i l'hostaleria local, entre d'altres.

Amb 12.533 ciutadans és la població de l'àmbit de l'Alt Pirineu i l'Aran amb més habitants, concentrant-ne més del 17%. A 691 metres d'altitud, el terme és molt pla, amb l'excepció del serrat de Castellciutat, el qual domina la ciutat. L'entorn paisatgístic, amb la serralada del Cadí com a teló de fons, és un dels primers atractius que descobreix el visitant quan tot just arriba a la Seu per qualsevol dels camins que hi menen. La Seu és un important nus de comunicacions. En aquest terme confluei-xen les carreteres que vénen de Lleida, de Cerdanya i d'Andorra. És en aquest àmbit, en el de les comunicacions, que cal fer esment de l'aeroport d'Andorra-la Seu, que a partir del proper dia 8 de gener podrà acollir vols comercials. Falta, això sí, concretar quines són les línies interessades a operar-hi. Aeroports de Catalunya es continuarà fent càrrec de la gestió i l'explotació, mentre que Andorrà aportarà el 50% del cost d'explotació i una part variable en funció del nombre de passatgers que hi arribin.

Econòmicament, està molt vinculada al Principat d'Andorra, amb més d'un miler de treballadors fronterers. La capital compta també amb un sector comercial ampli i diversificat, amb mercat setmanal tots els dimarts i dissabtes, i disposa d'una oferta hotelera molt completa.

La celebració de les proves de piragüisme dels Jocs Olímpics del 1992 va representar un gran impuls en el desenvolupament de la ciutat i en la seva projecció exterior. D'aquesta n'han quedat unes grans instal·lacions, el Parc Olímpic del Segre, on a més del piragüisme es pot practicar ràfting i hidrotrineu i compta amb un centre de rutes de BTT. Amb un alt valor social al tractar-se d'un punt de trobada entre molts dels seus veïns, cal destacar el passeig Joan Brudieu, envoltat dels seus plataners centenaris com a element d'identitat. La Seu és també un gran exponent del romànic. El conjunt catedralici està format per la catedral de Santa Maria, única catedral romànica de Catalunya i que la ciutat demana que sigui considerada patrimoni de la humanitat.

La Seu disposa de dos marques de qualitat alimentària

L'aeroport podrà acollir vols comercials a partir del 8 de gener

La catedral de Santa Maria és l'única romànica de Catalunya

Econòmicament, la Seu continua molt vinculada a Andorra

Últim cap de setmana d'agost

FESTA MAJOR

Un programa ple d'actes per a tots els públics i totes les edats. Destaca el Ball Cerdà, que aquest any ha guanyat el concurs de la Dansa més Viva dels Països Catalans. Un web exclusiu informa de tots els actes i aquest any l'ajuntament ha recuperat els actes del dimarts

Tercer cap de setmana d'octubre

FIRA DE SANT ERMENGOL

Promoció, difusió i projecció exterior dels formatges elaborats als Pirineus. La fira també compta amb diferents espais per a la ramaderia, l'artesania, la venda ambulant o els concessionaris de vehicles. Al voltant de 70.000 visitants hi acudeixen any rere any

8 de setembre

OPORTUNITATS

Organitzat per la Unió de Botiguers de la Seu, és un mercat on els establiments ofereixen els seus productes amb rebaixes en parades al carrer Major.

Agost

RETAULE

Espectacle medieval de llum i so sobre les pedres mil·lenàries dels claustres de la catedral que evoca moments de la vida del bisbe. Hi participen més d'un centenar d'urgellencs, entre actors, tècnics i attrezzo.

31 de març

CARAMELLES

Les cantades rememoren la tradició de celebrar l'arribada de la Pasqua. Són 70 veus i 10 músics que recorren els carrers. El dia abans són les infantils, que recorren els principals carrers del centre de la Seu

«La Seu és i ha de ser encara més una referència en qualitat de vida»

Albert Batalla
ALCALDE LA SEU D'URGELL

Quines són les principals prioritats per a la ciutat?
Davant els temps que ens ha tocat viure, fa uns anys que treballem sobretot en el manteniment de la cohesió social i la recuperació econòmica. L'evolució és lenta, però va en la bona direcció. La població es manté, l'atur es va reduint, el turisme torna a créixer, el saldo comercial anual és positiu... Ajudem i volem ajudar en tot això i fer-ho amb projectes i programes de tot tipus basats en elements importants: el patrimoni cultural, el turisme, el comerç, l'entorn natural, la gestió forestal, l'esport, la producció agroalimentària de qualitat. La Seu és i ha de ser encara més una referència en qualitat de vida per a les persones.

Quins atractius té la Seu?
La catedral, l'única romànica de Catalunya i punta de llança del turisme patrimonial i cultural; el Parc Olímpic, com a element principal per ser referent en els esports a la natura del sud d'Europa; i el formatge, que ens ajuda a ser capital formatgera i també gastronòmica.

Algun àmbit per potenciar?
Hem començat alguns programes de gestió forestal molt interessants des del punt de vista laboral, energètic, d'ordenació del territori i econòmic. Millora de comunicacions: fibra òptica i aeroport. Estratègia internacional de la ciutat: catedral, patrimoni de la Unesco, i també canvis legislatius a Andorra que poden transformar les relacions econòmiques i laborals des les dos bandes.

Al gener l'aeroport podrà acollir vols comercials. Hi ha qui dubta de la seva viabilitat. Quin paper ha de tenir la infraestructura?
Durant els 4 anys que ha operat en la modalitat d'aviació privada hi ha hagut 9.500 operacions. Ara, amb l'obertura comercial i la col·laboració entre el territori, Generalitat i Andorra en la gestió i promoció, es pot convertir en una porta turística important que hem de saber aprofitar i aprofitarem.

L'herència dels dinosaures ha deixat petjada en forma d'ous fòssils

Acordionistes, raiers i espectacles medievals omplen un estiu turístic

A l'esquerra, parapentistes disfrutant d'un paisatge únic.

L'Alt Urgell, una comarca de tradicions, cultura i esports

El turisme i la neu són grans atractius que concentren els principals esforços comercials, inversors i de promoció. D'altra banda, la població persegueix reivindicacions en infraestructures com el túnel dels Tres Ponts

El turisme és el veritable sector preeminent de l'economia de l'Alt Urgell, en tant que ha experimentat un creixement important en els darrers anys i que entorn seu se concentren els principals esforços comercials, inversors i de promoció. I és que a més del paisatge, l'Alt Urgell és una destinació perfecta per a la pràctica del turisme actiu, sobretot hivernal, gràcies a les 2 pistes d'esquí de fons (Sant Joan de l'Erm i Tuixent-La Vansa, a més d'Aransa i Lles, ja a la Cerdanya). No obstant això, el futur també passa per la desestacionalització i ofereix una infinitat de possibilitats dins de les activitats d'aventura. La instal·lació esportiva emblemàtica és el Parc Olímpic del Segre, on es pot fer piragüisme, ràfting i hidrotrineu. Els esports d'aventura també tenen un lloc a Organyà, on es pot volar en parapent, i a Bassella, on hi ha un circuït habilitat per a la conducció amb vehicles tot terreny.

L'Alt Urgell destaca també per la gran herència que conserva de l'era dels dinosaures. Juntament amb la Noguera, el Pallars Jussà i el Berguedà, les quatre comarques tenen en comú un extraordinari, desconegut i singular patrimoni paleontològic, el dels últims dinosaures que van habitar la Terra ara fa 65 milions d'anys, i és en aquest sentit que formen part del projecte *Terra de Dinosaures*. Així, Coll de Nargó disposa de diferents infraestructures dedicades als dinosaures i als jaciments d'ous i nius d'aquests animals que s'estan investigant des de l'any 1985. Es tracta del Centre d'Interpretació Paleoambiental Dinosfera, el qual ara fa uns mesos està tancat al públic essent objecte de la finalització de la seva museografia, i el Mirador del Cretaci (espai que dóna a conèixer un dels jaciments de fòssils d'ous de dinosaure més importants d'Europa). I és que si bé el mitjà de vida de la comarca ha estat tradicionalment agrícola i ramader, els últims temps aquest s'ha anat diversificant amb una forta implantació del sector terciari i en el que el turisme té any rere any un pes predominant.

Les tradicions i les festes tampoc poden deixar de mencionar-se. El pas del riu Segre va permetre el desenvolupament de l'ofici de raier. També, la seua flora i entorn natural van ser elements essencials per a l'existència de professions com la de trementinaire. Així, el consell ha impulsat una ruta etnogràfica, que comprén diversos espais temàtics com ara el Museu dels Raiers de Coll de Nargó, el de les Trementinaires de Tuixén, el del Vi

CYNTHIA SANS

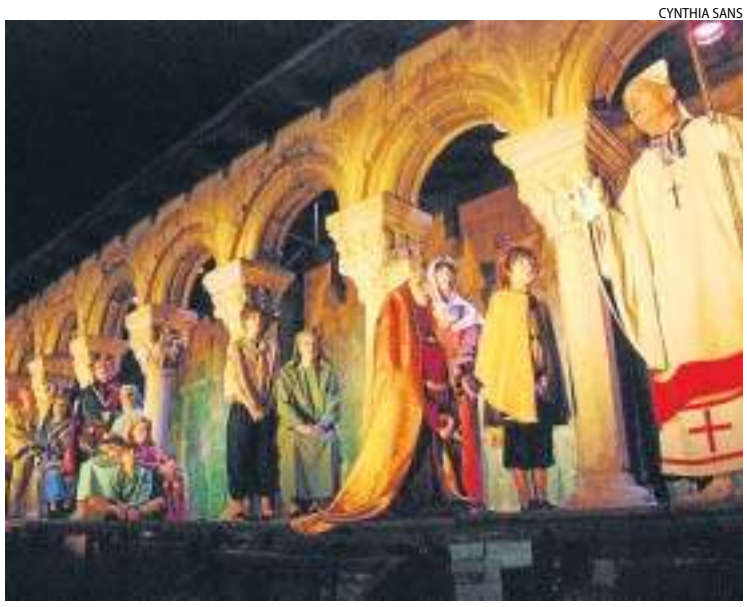

El 'Retaule de Sant Ermengol', espectacle medieval cada mes d'agost

Un any a l'Alt Urgell

31 de maig i 1 de juny
FESTA DE LES TREMENTINAIRES
Les valls de la Vansa i Tuixén reten homenatge a les padrines que guarien amb remeis casolans i que venien mentre viatjaven de poble en poble.

24 al 28 de juny
PICURT
Mostra de cinema de llargmetratges, telefilms i curts de muntanya que té lloc entre Artedó i la Seu.

25,26 i 27 de juliol
TROBADA D'ACORDIONISTES
Durant tot un cap de setmana Arsèguel es converteix en la capital europea d'acordionistes. En les últimes edicions també hi participa la Seu.

FERRAN CARRICONDO

15 i 16 d'agost
CERCAMÓN

Les ruïnes de l'antic priorat de Santa Maria de Costoja, on van ser enterrats els vescomtes Arnau i Ermessenda, es troben a la vall de Castellbò i cada any acullen la representació d'aquesta obra de teatre de l'escriptor Lluís Racionero amb 26 actors locals i música medieval.

6 i 7 de setembre
FIRA DEL LLIBRE

Organyà acull la trobada d'escriptors i lectors amb la presentació de llibres i revistes vinculats al Pirineu

9 i 10 d'agost
MERCAT CÀTAR

És un mercat de tipus medieval que s'organitza cada any al poble de Castellbò i que recorda el passat càtar de la població.

16 d'agost
BAIXADA DE RAIERS

Una de les poblacions amb més tradició raiera del Pirineu, Coll de Nargó, reivindica l'antic ofici dels raiers. Cada estiu organitzen la baixada de dos rais.

desembre i gener
MÓN MÀGIC DE LES MUNTANYES

La programació nadalenca de la Seu compta amb una quarantena d'activitats per a tota la família. El tret de sortida és l'encesa de llums i tot gira al voltant de la mitologia dels Pirineus.

«El món associatiu i sobretot les entitats esportives són un clar motor econòmic»

Jesús Fierro
PRESIDENT CONSELL COMARCAL

Fins fa uns anys Andorra tenia un gran paper i absorvia una bona part de l'atur de l'Alt Urgell. La situació actual ja no és la mateixa. Quin model hauria de seguir la comarca per sortir del context en que ens trobem?
Bé, no es del tot correcte. A Andorra hi havia arribat a treballar mes de 3000 persones frontereres, Actualment són unes 1.600. Tot i això, continua generant llocs de treball. De fet, hi ha una estreta col•laboració amb el govern en matèria d'ocupació. Estem treballant per tal de reforçar tant el sector primari com el terciari, mitjançant les polítiques actives d'ocupació amb el SOC i en programes adreçats a empreses i al món de l'emprenedoria. Tampoc hem de perdre de vista i hem d'estar atents als canvis legislatius que es produiran a Andorra, que de ben segur esdevindran una oportunitat.

Quin estat de salut té el turisme a la nostra comarca?
És un moment delicat i el turisme, al igual que la resta de sectors, també està patint els efectes de la crisi, si bé des de les institucions s'intenta mitigar mitjançant l'organització d'esdeveniments com la Trobada Empresarial al Pirineu o la Seu Ciutat del Basquet Català. Cal dir també que en aquest sentit, el món associatiu i molt especialment les entitats esportives, fan un gran esforç organitzatiu que comporta un important valor afegit als establiments hotelers i comercials de la nostra comarca, i per tant, són un clar motor econòmic

Pot descriure quins són els principals atractius a l'hora de vendre'ns?
Tenim un patrimoni natural, cultural, arquitectònic i gastronòmic de primera divisió. Estem situats entre dos parcs naturals, amb kilòmetres i kilòmetres de rutes marcades, tant per fer a peu com en bicicleta. També tenim la Catedral de la Seu, única romànica de Catalunya, Sant Vicenç d'Estamariu, la Col•legiata de Castellbó, o el romànic de la Vansa, i així podríem continuar i continuar. Tenim Coll de Nargó com un referent mundial en temes de dinosaures. I no puc acabar la resposta sense fer una clara referència a la nostra gastronomia i d'una manera molt especial als formatges.

A nivell d'infraestructures, quin paper creu que pot arribar a jugar l'aeroport?
Crec que un paper molt important, tant a nivell turístic com comercial. És una infraestructura que és bona per la comarca, però que també en aquest sentit és clau la col•laboració d'Andorra.

de Muntanya de Pont de Bar, la Farinera de Montferrer i el Pou del Gel d'Oliana, a més de la fàbrica-museu de llanes d'Arsèguel, el Museu del Pagès de Calbinyà i el de la Moto a Bassella.

A més de la baixada dels raiers de Nargó a mitjans d'agost, una tradició recuperada fa més de vint anys, una altra de les festes més destacades és la trobada d'acordionistes d'Arsèguel, que enguany va congregar més de 4.000 persones a finals de juliol. L'Alt Urgell també disposa d'un extens i valuós patrimoni cultural que té en el romànic la seua culminació. Les esglésies de la comarca amb elements romànics superen el centenar, amb exemples tan representatius com la catedral de Santa Maria, a la Seu, o Sant Serni de Tavèrnoles, a Anserall. A la catedral de la Seu s'hi representa, cada primera quinzena d'agost i des del 1957, l'espectacle medieval del *Retaule de Sant Ermengol.*

La població, per la seva banda, persegueix reivindicacions que ja s'han convertit en històriques. Es tracta de la construcció del Túnel dels Tres Ponts a la C-14, una millora per a la qual els veïns han iniciat una recollida de signatures i els ajuntaments i el Consell Comarcal han aprovat mocions per reclamar-ne al Govern la construcció. Així mateix, els veïns de Montferrer i Castellbò també exigeixen la millora de la cruïlla que travessa el municipi.

Il·lustració: Ivette Vilaseca Tejel. Col·legi Albert Vives. 1r premi del Concurs de Nadales de l'Alt Urgell

Vine i observa atentament

Descobriràs infinitat de sorpreses enmig del món màgic de les muntanyes. En tenim moltes de preparades perquè les teves vacances de Nadal a l'Alt Urgell esdevinguin inoblidables. Entra a **www.alturgell.cat** per descobrir-les.

L'ALT URGELL
Consell Comarcal de l'Alt Urgell
Diputació de Lleida

Oliana

Oliana aconsegueix els seus regs històrics

L'ajuntament treballa en projectes com la restricció dels vehicles pesants per l'interior de la població

Els regs compensatoris pel pantà de Rialb que afecten el municipi d'Oliana estan llestos i els pagesos els posaran en funcionament la propera campanya de reg. D'aquesta forma, el municipi ha aconseguit una reivindicació ja històrica i que acumulava anys de retard. Aprofitant les oportunitats que dóna aquesta infraestructura, l'ajuntament està estudiant alternatives per poder implantar nous tipus de cultius per poder treure més bon rendiment de les terres que fins ara no es podien regar. Si bé aquesta ha estat una de les prioritats del municipi, no és l'única. En l'àmbit del benestar de la gent gran, Oliana acaba d'iniciar un programa d'acompanyament, amb la participació de Càritas i el Consorci d'Atenció a les Persones de l'Alt Urgell , que permetrà que la gent gran que es troba sola pugui rebre atenció.

Altres projectes a destacar són la recuperació d'espais molt deteriorats com ara la part més antiga del cementiri, o l'adquisició d'una màquina per realitzar la neteja dels carrers.Uns altres dos projectes grans que van enllaçats entre ells són la millora de l'avinguda Barcelona, (en aquests moments s'està redactant el projecte i es vol acabar l'obra el novembre del 2015), i la restricció de l'accés dels vehicles pesants per l'interior del poble gràcies a la construcció d'una rotonda a l'alçada de l'antiga caserna de la Guàrdia Civil.

Als voltants del més de març també s'obrirà una oficina de turisme, aquest cop a través d'un conveni amb l'empresa Taurus. Pel que fa a la situació econòmica, el consistori està pagant en terminis inferiors als 15 dies i el nivell d'endeutament l'han reduït al voltant del 70%.

AJUNTAMENT OLIANA

Oliana obrirà una oficina de turisme per atendre els visitants.

Les finances municipals han millorat i ara estan pagant a 15 dies

Què visitar:

El Pou del Gel

Ermita de Sant Andreu del Castell

Sant Jaume de Graell

On dormir:

Cal Petit
Telèfon: 973 470 449

Truc
Telèfon: 973 470 180

On menjar:

Les piscines
Telèfon: 973 470 649

Jardí
Telèfon: 973 470 513

La Rasa
Telèfon: 973 470 722

Rebollé
Telèfon: 973 470 416

Diego's
Telèfon: 973 463 158

Les Piques
Telèfon: 973 470 013

Camping d'Oliana

Entrellacs
Telèfon: 973 470 356

Entitats:

Associació Cultural Armats d'Oliana
Telèfon:973 470 693

Sardanistes d'Oliana
Telèfon: 973 470 399

Passió Viva
Telèfon: 973 470 476

Oliana Country Club
Telèfon: 658847505

Grup de teatre Pou del Gel
Telèfon: 659181938

Grup excursionista d'Oliana
http://www.grupexcursionistaoliana.org/

Escola de Puntaires
Telèfon: 973 470 064

«Treballem en projectes per atendre totes les necessitats dels veïns»

Miquel Sala
ALCALDE D'OLIANA

"Si bé els regs han estat una de les prioritats més importants, no ha estat l'única. Tenim una mà d'iniciatives prou importants per poder atendre totes les necessitats dels nostres vilatans i això és gràcies a la gran implicació de tot l'equip.Tampoc hem deixat de costat i seguim lluitant perquè la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre faci l'inversió necessària per realitzar el llac de cua i així sumar un nou atractiu. I la compra de la caserna de la Guàrdia Civil. També hem aconseguit l'estabilització pressupostària".

El plaer de disfrutar la neu en família

Els esports hivernals, especialment l'esquí nòrdic, són un dels grans atractius de l'Alt Urgell en aquesta època de l'any, radicats a les estacions de Sant Joan de l'Erm i Tuixent-La Vansa

La neu és un dels reclams més poderosos de l'Alt Urgell durant aquest període hivernal. La comarca disposa de dos estacions d'esquí nòrdic, ideals per disfrutar en família.

La de Tuixent-La Vansa està situada a la cara nord del massís del Port del Comte, que abraça des de la muntanya de l'Arpm a una alçada de 1830 m, fins a Prat Llong, a 2150 m. L'estació és un mirador des d'on es pot contemplar el massís del Pedraforca, la serralada del Cadí i gairebé tota la serralada dels Pirineus.

Tuixent-La Vansa disposa d'un total de 32 km de circuits de diversos nivells per practicar l'esquí de fons, que discorren pels boscos de la muntanya de l'Arp. Ofereix l'oportunitat d'aprendre l'esquí de fons en una escola en què es poden fer classes particulars o en grup, amb cursos intensius els caps de setmana i amb lloguer de material.

També hi han senyalitzats diversos recorreguts per fer amb raquetes de neu que sumen 4 quilòmetres. Mentre es passeja es pot disfrutar del paisatge de la serra del Verd. Els més petits poden participar en gimcanes, recorreguts d'orientació o construir iglús. Tuixent-La Vansa ofereix també un servei de transport que puja fins a gairebé el cim de la muntanya (Prat Llong, cota 2.075 m), amb neu segura.

Però és l'estació de Sant Joan de l'Erm la pionera a Catalunya en l'esquí de fons. Va ser fundada l'any 1970 en un paratge de boscos centenaris de la vall de Castellbò, dins l'actual Parc Natural de l'Alt Pirineu. Té 40 quilòmetres de circuit d'esquí i 10 quilòmetres d'itineraris per a raquetes. Ofereix també activitats com la construcció d'iglús, orientació, raquetes de neu i el telemarc. A l'estiu, també s'hi poden practicar el senderisme i la bicicleta de muntanya. La base de l'estació es troba al refugi de la Basseta, situat al coll del mateix nom, a 1.700 metres.

Els més petits poden aprendre l'esquí de fons o fins i tot a fer iglús

Sant Joan de l'Erm és la pionera des que va obrir pistes l'any 1970

C.S

Els més joves poden aprendre a esquiar, o a disfrutar de la neu si ja en saben, en un entorn ben tranquil.

C.S.

Famílies senceres disfruten de la neu en un escenari idíl·lic.

Temporada 2014-2015

TUIXENT-LA VANSA

Com a novetats l'estació ha realitzat una important ampliació de la zona d'inici de pistes i remodelat les zones de trineus i jardí de neu per tal de millorar la seguretat. També ha fet una aclarida selectiva d'arbres per millorar la innivació al circuit de l'Arp. Ha instal·lat una nova estació meteorològica, amb dades actualitzades al web. Ha ampliat alguns trams del circuit de Prat Llong per tal de millorar la seguretat i repintat les places de pàrquing i segellat asfàltic a la carretera d'accés a pistes.

Estades escolars 2014-2015

SANT JOAN DE L'ERM

Allotjament a peu de pistes al refugi de la Basseta. Activitats per a grups de més de 20 persones. Inclou pensió completa, abonament, material i entre 3 i 4 hores diàries de classe o activitats, així com assegurança. Disposa d'una àmplia sala d'acollida, amb llar de foc, taules i calefacció per a tots els grups. Els preus arrenquen en els 13 euros per un dia a la neu per a infants fins a 7 anys.

El centre d'Alàs, amb l'ajuntament a la dreta.

Bon equilibri entre el turisme i la ramaderia

Alàs i Cerc

Els extensos prats de pastura conviuen amb els boscos de pins al mateix terme

És especialment destacable l'equilibri que aquest municipi ha aconseguit entre la ramaderia, sobretot bovina, tant de llet com d'engreix, i el turisme. En aquest sentit cal dir que en els últims anys, els establiments de restauració han impulsat el sector de serveis, particularment al poble d'Alàs. El municipi d'Alàs i Cerc s'estén des de la ribera del Segre fins a la carena de la serra del Cadí, on assoleix la seva màxima altitud al Cap de la Collada Verda (2.439 m). Al terme hi trobem des dels extensos prats de pastura de les terres vora Segre fins als boscos de pins de la vall de la Molina de Lletó. Entre els monuments romànics més interessants destaca l'església de la Mare de Déu de les Peces, dalt d'un turó que domina el poble d'Alàs.

Arsèguel

Museu d'Acordions a Arsèguel, reunits per Artur Blasco.

Postal del Cadí i capital catalana de l'acordió

El nucli urbà, un dels més ben conservats del Pirineu, exhibeix els seus orígens medievals

Arsèguel ofereix una de les imatges més divulgades de l'Alt Urgell: el poble amb el Cadí nevat al fons. Justament Arsèguel és una de les més belles portes d'entrada al Parc Natural del Cadí-Moixeró. Documentat des del segle X, va pertànyer al comtat de Cerdanya i després al d'Urgell. Va tenir un paper destacat en les lluites entre nyerros i cadells, a la fi del segle XVI. Des de l'any 1976 s'hi celebra cada estiu la Trobada amb els Acordionistes del Pirineu, el festival de música popular més antic dels Països Catalans. En els últims temps el sector turístic ha pres una forta embranzida, ajudada per aquests dos factors d'atracció.

Els orígens medievals d'Arsèguel són encara visibles en el conjunt arquitectònic del nucli, un dels més ben conservats del Pirineu, amb cases de pedra, teula àrab i balcons de fusta. Del castell del Cadell (segles XII i XIII) es conserven restes en murs de carrers i cases.

MUSEU DE LA MOTO DE BASSELLA

El Museu de la Moto, un dels atractius principals de Bassella.

Un Museu de la Moto atreu gent de tot arreu

Bassella

Bassella és el municipi més al sud de la comarca i frega la veïna del Solsonès

Bassella és el municipi situat més al sud de l'Alt Urgell i conegut arreu pel seu Museu de la Moto, així com pel circuit i escola de 4x4. El terme abraça el territori comprès, de nord a sud, entre la serra d'Oliana i la del Pubill i, d'est a oest, entre el tossal de la Llena i les muntanyes de la Clua. El nucli de població més important, quant a nombre d'habitants i activitat socioeconòmica, és Ogern, situat a llevant, prop del límit amb el Solsonès. Aquí trobem la casa del Molí d'Ogern, que data de l'època medieval. Havia estat propietat del baró d'Ogern i de la Salsa i fa pocs anys va ser rehabilitada com a allotjament de turisme rural. La platja fluvial d'Ogern, a la Ribera Salada, molt a prop del poble, és un altre punt d'atracció turística.

Un dels set dòlmens que es poden trobar al terme de Cabó.

Set dòlmens, un tresor megalític singular

Cabó

Els monuments prehistòrics de pedra estan escampats per tota la vall de Cabó

Si a Peramola hi ha pintures rupestres, a Cabó trobem set dòlmens, construccions megalítiques també prehistòriques que el fan únic en aquestes tresors a tot Lleida. El terme municipal de Cabó comprén gairebé la totalitat de la vall del mateix nom, perfectament delimitada per les serres d'Ares i de Prada, al nord; per la de Boumort, a l'oest; i per la de Sant Joan, al sud. Des de mitjan segle X la vall pertanyia a la família dels Caboet, que posseïa també extensos territoris, com ara les valls de Sant Joan i les d'Andorra, les quals s'afegiren més endavant al vescomtat de Castellbò. La ramaderia de llet és la principal activitat econòmica. Els antics conreus de vinyes i oliveres, abans predominants a la vall, són ara gairebé testimonials.

Alàs i Cerc

Què visitar:

La volta a Lletó
Una de les rutes que s'han senyalitzat a la comarca per fer en bicicleta tot terreny. Sortint de la plaça d'Alàs, ens menarà per l'ermita de la Mare de Déu de les Peces i els nuclis de Banat, Vilanova de Banat, Lletó, Ortedó i Bell-lloc fins a tornar al lloc d'inici.

On menjar:

Cal Dolcet
Hotel i restaurant a Alàs.

Festes:

Aplecs:
Les Peces: dilluns de Pasqua. Segars: diumenge després de Pasqua.

Arsèguel

Què visitar:

La Fàbrica de Llanes
Al nucli del Pont d'Arsèguel, una empresa tradicional i familiar en què, entre d'altres màquines, es pot contemplar una espectacular filadora dissenyada al segle XVIII.

On menjar:

Restaurants:
Casa Lluïsa. El Sot. L'Oreneta. Cal Roig. Font del Genil.

Festes:

Trobada dels Acordionistes del Pirineu
Últim cap de setmana de juliol.

Bassella

Què visitar:

Museu de la Moto
Inaugurat el 2002, va ser un dels primers de l'Estat dedicat a la moto. Organitza exposicions i esdeveniments diversos.

On menjar:

Cal Ton
A Ogern. A Mirambell també hi ha restaurant.

Festes:

Festa de l'Enduro
Vinculada al Museu de la Moto. La Bassella Race atreu, al febrer, centenars de pilots de moto en una festa també de caire familiar.

Cabó

Què visitar:

Els dòlmens
Un passeig per la vall de Cabó ens permetrà veure fins a 7 monuments megalítics. S'hi ha senyalitzat la ruta dels dòlmens, indicada per fer en bicicleta.

Els Greuges de Guitart Isarn
Del senyor de Caboet, un dels documents més antics en català. Un facsímil es pot veure a l'església romànica de Sant Serni.

On menjar:

Cal Magí
A Cabó, amb bones vistes.

Festes:

Festa del Batre
Primer diumenge d'agost.

Cava

Què visitar:

Parc Natural del Cadí-Moixeró
Espectaculars imatges de la vessant nord del massís. Recomanable una excursió i activitats a la natura.

On menjar:

Cal Coix
Al Querforadat.

Festes:

Aplec de Boscalt
Un dels aplecs més populars i concorreguts de l'Alt Urgell, el de la Mare de Déu de Boscalt, ermita situada a poc més d'un quilòmetre d'Ansovell, se celebra sempre el primer diumenge de setembre. A Boscalt, a més del magnífic paisatge, es pot contemplar un exemplar de boix de més de cinc-cents anys.

Coll de Nargó

Què visitar:

Els dinosaures
A Coll de Nargó hi ha un dels jaciments d'ous de dinosaures més importants del món. Una part d'aquest patrimoni paleontològic es pot contemplar, sobre el mateix terreny, al Mirador del Cretaci, a la partida de Pinyes. També es pot visitar el centre Dinosfera, on s'explica l'evolució i l'extinció dels dinosaures i s'exposen diversos fòssils.

On menjar:

Coll de Nargó
Betriu, La Fonda del Llac i Tahussà.

Montanissell
Cal Borda.

Festes:

Baixada de Raiers
Segon dissabte d'agost.

Fira del Rovelló
Segon diumenge d'octubre.

El Pont de Bar

Què visitar:

Museu de la Vinya de Muntanya
Un cultiu que havia estat tradicional.

On menjar:

El Pont d'Ardaix. Els Banys de Sant Vicenç. La Taverna dels Noguers, a El Pont de Bar.

Cal Perutxo, a Castellnou de Carcolze.

Estamariu

Què visitar:

Romànic
Als afores del poble, vora la carretera cap a Bescaran, es troba l'església romànica de Sant Vicenç, un interessant exemple de la implantació a Catalunya de les formes llombardes i les estructures basilicals. La restauració ha valoritzat les pintures romàniques que restaven amagades sota una capa de guix.

On menjar:

Cal Teixidó. La Quera

Cava

AJUNTAMENT DE CAVA

Vistes de la serra del Cadí des del nucli d'Ansovell.

Espectacular mirador a la cara nord del Cadí

Cava ofereix al visitant uns valors paisatgístics excepcionals i un estret contacte amb la natura

Comprén els pobles de Cava, Ansovell i el Querforadat i, a més, els veïnats de Cal Pubill i de Sant Cristòfol de Vinyoles, els masos aïllats del Ferrer dels Camps, de Vima i de la Garrava i el santuari de Boscalt. La carena de la serra del Cadí, el seu límit meridional, troba la seva màxima altitud al Cristall o puig de la canal Baridana (2.648 m). Gran part del seu territori és dins el parc natural del Cadí-Moixeró i des de Cava hi ha vistes espectaculars sobre la cara nord del massís. El municipi és ideal per a activitats a la natura i ofereix uns valors paisatgístics excepcionals.

La llegenda del Quer és un dels seus atractius. Conten que, una vegada, un viatger va demanar a un del Quer si li ensenyaria el famós forat, i el del Quer li va contestar: "Al Quer, el forat tothom se'l té". Sobre el Quer (penya) es bastia el castell, i estava foradada per un túnel que comunicava amb el riu, per on escapaven dels setges.

C. S.

La darrera baixada de l'Associació de Raiers de la Ribera del Segre.

Ous de dinosaure i raiers atreuen els forasters

Un dels jaciments més importants del món d'aquesta extingida espècie gegantina

Coll de Nargó

Dinosaures i raiers. Són les paraules que més defineixen aquest extens municipi situat a la part sud-oest de la comarca. S'ha descobert al terme un dels jaciments més importants d'ous de dinosaure del món, visitable. I fins a començaments del segle XX, Coll de Nargó va ser juntament amb el Pont de Claverol, a la Noguera Pallaresa, el nucli més important de raiers de Catalunya. D'aquell arriscat ofici es conserven els records i els vestigis que es poden veure al Museu dels Raiers. El museu ocupa l'antiga església del Roser, al barri antic de Nargó. A més, cada estiu, l'Associació de Raiers de la Ribera del Segre organitza una baixada de raiers. Coll de Nargó és també ric en monuments romànics, com l'església de Sant Climent.

C.S.

El nou Pont de Bar, aixecat prop del nucli que va arrasar la riuada.

Un municipi lligat a les aigües del riu Segre

El poble ha estat reconstruït en bona part arran de les riuades de l'any 1982

El Pont de Bar

El Pont de Bar, a la subcomarca del Baridà, havia format part del comtat de Cerdanya. Ermengol, el bisbe sant, morí l'any 1035 en caure al Segre mentre visitava les obres del pont que ell mateix havia manat construir. Els aiguats de 1982 van destruir una gran part del poble, que seria reconstruït, uns anys més tard, en un indret proper. La població es distribueix entre els diversos nuclis habitats del terme: Ardaix, els Arenys, Aristot, els Banys de Sant Vicenç, Bar, Castellnou de Carcolze, Pont de Bar i Toloriu.

És recomanable visitar les restes dels castells d'Aristot, Bar, Castellnou de Carcolze i Toloriu. Els vestigis són escassos, però les vistes són magnífiques. Prop de Toloriu hi ha la llegendària Cova de les Encantades.

DIPUTACIÓ DE LLEIDA

Estamariu té unes magnífiques vistes de la serra del Cadí.

El turisme s'obre pas en un poble ramader

Una planta d'envasat d'aigua natural ha reviscolat també l'activitat econòmica

Estamariu

La vila d'Estamariu apareix documentada des del segle IX. El municipi va pertànyer al vescomtat de Castellbò, dins el quarter i la batllia de Castellciutat. Travessen el terme el riu de Bescaran i els torrents d'Estamariu i de les Carboneres o del Solà. Tot el poble està orientat a migdia, amb unes magnífiques vistes de la serra del Cadí.

L'activitat ramadera constitueix la base econòmica del municipi. Hi predomina el bestiar boví, gairebé tot destinat a la producció lletera. S'hi ha instal·lat una planta d'envasament d'aigua natural. L'obertura, aquests últims anys, d'un establiment hoteler i de restauració i, d'altra banda, la rehabilitació d'algunes cases com a segona residència han activat el sector turístic en un poble amb encant.

C.S.

Localització de voltors a la muntanya d'Alinyà.

La muntanya d'Alinyà, un tresor natural

Fígols i Alinyà

Al nucli de la Vall del Mig perviu encara l'ofici dels mestres artesans cistellers

A la vall de Fígols, durant l'edat mitjana, hi tenien pertinences els senyors de Caboet i també el bisbe d'Urgell i el priorat d'Oganyà. El castell d'Alinyà, en canvi, pertanyia als Cardona. Entre els monuments romànics que es conserven al municipi cal destacar les esglésies de Sant Víctor de Fígols, Sant Esteve d'Alinyà i Sant Romà de Perles, a més de l'ermita de Santa Pelaia, prop de Perles. L'Obra Social de Catalunya Caixa va adquirir una part de la muntanya d'Alinyà per donar a conèixer els seus valors naturals. Per això s'han adequat diferents itineraris, un mirador, s'han restaurat fonts i s'ha habilitat un canyet. A Cal Gilet i a Cal Graell, al nucli de la Vall del Mig, hi ha artesans cistellers. Fan cistelles de vímet, cistellons i paneres.

Josa i Tuixén

C.S.

Una vista panoràmica del nucli de Tuixén.

Un pol turístic a partir de l'estació d'esquí nòrdic

El municipi és també una de les portes d'entrada al parc natural del Cadí-Moixeró

Tradicionalment agrari, ramader i forestal, el municipi de Josa i Tuixén s'ha orientat, els últims anys, cap al sector turístic. La creació d'una estació d'esquí nòrdic i l'obertura de diverses residències-casa de pagès hi han contribuït de manera especial. L'estació d'esquí nòrdic de Tuixent-Lavansa, en funcionament des de mitjan anys vuitanta, ofereix als amants d'aquest esport més de trenta quilòmetres de pistes senyalitzades. També són recomanables les excursions pel parc natural del Cadí-Moixeró. La major part de la població del municipi, situat a l'extrem oriental de la comarca, es concentra al poble de Tuixent i la resta, a Josa. Durant l'edat mitjana, Tuixent va pertànyer al capítol de la catedral d'Urgell. De la seua part, el castell de Josa va passar de mans de famílies nobles de Cerdanya als barons de Pinós. El cavaller Ramon de Josa, aliat dels Castellbò, fou acusat, com aquests, de practicar la doctrina càtara.

C.S.

El nucli d'Ossera, on trobem artesans i el formatge Serrat Gros.

Un paradís per als artistes i artesans de tota mena

La Vansa i Fórnols

S'estenen pel terme els cultius biològics i d'herbes medicinals i aromàtiques

El municipi ha esdevingut un cau d'artesans de tota mena i últimament es comencen a introduir els cultius biològics i d'herbes medicinals i aromàtiques. Per exemple, el poble d'Ossera és en si mateix un petit mercat d'artesania. A cal Nogué hi trobem la Suzzette, que es dedica a la recol·lecció d'herbes aromàtiques i medicinals i ha muntat un jardí botànic de muntanya. A cal Codina, la Mercè i el Raül elaboren el formatge de cabra curat Serrat Gros. A cal Casal, Núria Rosell elabora melmelades de primera qualitat. A cal Femella, l'escultor Nico de Winter treballa la pedra per convertir-la en objectes d'art i en peces molt diverses de caire funcional. I Jaume Rovira té una galeria d'art on exposa la seua obra gràfica.

LLEIDATUR

Un tarter en la Ruta dels Manairons pel bosc de la Guàrdia d'Ares.

Emocionant viatge al país dels manairons

Les Valls d'Aguilar

Les Valls d'Aguilar atresora força manifestacions de la mitologia pirenenca

La mitologia pirenenca és profundament representada a les Valls d'Aguilar. Territori de llegendes, té en els manairons els éssers més identificatius. Al bosc de la Guàrdia d'Ares es troben els enormes i enigmàtics Tarters dels Manairons, grans acumulacions de rocs que la veu popular atribueix a aquells forçuts follets. Justament a la Guàrdia se celebra cada any, pels volts de Sant Joan, una Jornada de Mitologia Pirenenca, que inclou la plega de manairons.

Durant l'època medieval, el terme va pertànyer al vescomtat de Castellbò. El nucli més poblat és Noves de Segre, cap del municipi. L'escarpat de la major part del territori, que llinda amb el Pallars Sobirà, contrasta amb la suau plana de Taús, a 1.500 metres d'altitud.

Fígols i Alinyà

Què visitar:

Els Pontarrons
A l'extrem nord-occidental del terme, vora el pont dit de la Torre i a la dreta del Segre, trobem un seguit de ponts medievals que formaven part de l'antic camí d'Organyà a la Seu d'Urgell.

On menjar:

Alinyà
Cal Celso i La Lluïsa del Peretó.

Festes:

Ball Pla d'Alinyà
Segon diumenge d'agost.
Aplec de Santa Pelaia
Dissabte de Pasqua Granada.

Josa i Tuixén

Què visitar:

Museu de les Trementinaires
Eren recol·lectores i venedores ambulants de trementina i d'herbes remeires. El museu de Tuixén les recupera del patrimoni etnogràfic de la vall. L'últim cap de setmana de maig se celebra la Festa de les Trementinaires, amb una fira d'herbes remeieres, una Nit Màgica de les Plantes, itineraris botànics, xerrades, tallers i danses tradicionals.

On menjar:

Tuixent:
Cal Custodi. Cal Peritxola. Coll de Port. L'Arp. Cal Gabriel.
Josa: Ca l'Amador.

Festes:

Aplec de Sant Jaume
Diumenge més proper al 25 de juliol. Fira de la Vall: Pont de la Immaculada.

La Vansa i Fórnols

Què visitar:

Espai La Vansa
Centre d'interpretació del patrimoni de la vall, al cap del municipi, Sorribes de la Vansa.

On menjar:

Fórnols:
El Molí de Fórnols. El Paller de Cal Coma.

Ossera:
Cal Farralló.

Festes:

Festa de les Trementinaires
Comparteix amb Josa i Tuixent la Festa de les Trementinaires, l'últim cap de setmana de maig.

Les Valls d'Aguilar

Què visitar:

Cal Bernadí
Embotits i pernils artesans a Noves de Segre.

On menjar:

Cases de turisme rural
Cal Sodhi, Cal Moscardó, El Masover.

Festes:

Aplecs:
Sant Martí de Taús: últim diumenge de maig. Sant Quiri: 16 de juny.

Les Valls del Valira

Què visitar:

El romànic
Les Valls de Valira té alguns dels elements romànics més importants de la comarca. El més destacat és l'antic monestir de Sant Serni de Tavèrnoles, a Anserall, declarat bé cultural d'interès nacional.

On menjar:

Restaurants a tots els pobles
Cal Miquel, Hostal Vell (Anserall); Cal Pintor (Arcavell); La Canal (Bescaran); La Masia del Valentí (Cortingles); Borda Caballé (La Farga de Moles). Parc d'Os, La Font (Os de Civís); Cal Pauet (Sant Joan Fumat).

Montferrer i Castellbò

Què visitar:

Col·legiata de Castellbò
Amb elements romànics i gòtics.

On menjar:

Montferrer:
El Bosque, Alto Segre, Gran Sol, La Borda, La Masia, Guimar.

Aravell:
Mas d'en Roqueta. Club de Golf.

Castellbò:
Buchaca.

Festes:

Aplecs i tradicions:
Mare de Déu de la Trobada (dilluns de Pasqua). Sant Marc (Bellestar, a l'abril). Sant Joan de l'Erm (agost). Mercat Càtar: segon cap de setmana d'agost, a Castellbò.

Organyà

Què visitar:

Les Homilies
Considerades el text literari més antic en llengua catalana. L'original es conserva a la Biblioteca de Catalunya i a Organyà se'n pot veure una rèplica.

On menjar:

Restaurants:
Cal Jesús. El Portal. Els Fogons. Els Tres Ponts. La Cabana. La Vall. Martí. Olaguer. Ca l'Elena.

Festes:

Fira de Sant Andreu
Sembla remuntar-se al segle XII.

Festa i Fira del Llibre del Pirineu
Primer dissabte de setembre.

Peramola

Què visitar:

La Ruta de les Fonts
Passeig entre aigua i natura.

On menjar:

Can Boix
Un lloc amb tradició i encant.

Festes:

Aplec de Castell-llebre
Se celebra el diumenge més proper al 25 d'abril. També el Ranxo, el mateix dimarts de Carnestoltes.

Les Valls de Valira

C.S.

Entrada al nucli d'Anserall, al municipi de les Valls de Valira.

El turisme floreix a les portes d'Andorra

Gairebé tots els pobles de les Valls de Valira disposen de cases rurals i restaurants

El terme municipal de les Valls de Valira, el segon en extensió de l'Alt Urgell, està situat al nord de la comarca, és fronterer amb Andorra, té les muntanyes més altes de la zona i pel sud arriba fins a gairebé tocar la riba dreta del riu Segre, prop de la Seu d'Urgell. Predomina la ramaderia, però l'obertura d'establiments de restauració i de diverses residències-casa de pagès ha vingut a donar resposta al creixent interès turístic d'aquestes valls.

A les Valls del Valira es mantenen habitats més d'una dotzena de nuclis i pobles: Anserall (que és cap del municipi), Arcavell, Arduix, Argolell, Ars, Asnurri, Bescaran, Calbinyà, Civís, la Farga de Moles (que acull el punt fronterer amb Andorra), Farrera dels Llops, Sant Joan Fumat i Os de Civís, un poble *incrustat* a Andorra. Per anar a Os de Civís, cal entrar a territori andorrà i prendre el trencall d'Aixovall, cinc quilòmetres més amunt de la frontera.

C.S.

Escena del Mercat Càtar de Castellbò, que se celebra a l'agost.

Esquí, golf i una història plena de fets cabdals

La independència d'Andorra té el seu origen en els Pariatges nascuts al municipi

Montferrer i Castellbò

Els establiments hotelers i de restauració, situats a la part més baixa del terme, l'estació d'esquí nòrdic de Sant Joan de l'Erm i el camp de golf d'Aravell són els signes més evidents de la transformació turística del municipi, ben carregat també d'història. Bona part de l'actual terme de Montferrer i Castellbò va pertànyer al vescomtat de Castellbò, que, amb el casament del vescomte Arnau amb Arnaldeta de Caboet, va passar a posseir també la vall de Cabó. El maridatge de la filla d'Arnau, Ermessenda, amb el vescomte Roger Bernat II de Foix va unir les dos cases senyorials. De l'enfrontament dels Foix i els Castellbò amb el bisbat d'Urgell en van néixer els famosos Pariatges, origen de la independència de la veïna Andorra.

C.S.

La darrera edició de la Fira de Sant Andreu, a Organyà.

Un indret ideal per l'aventura del parapent

El centre històric de la població, restaurat, és un plaer per a la vista i per ser passejat

Organyà

La bona comunicació d'Organyà ha fet créixer els serveis relacionats amb el turisme. El sector del parapent ha crescut força durant els darrers anys. La muntanya del Cogulló, al nord del terme, és un lloc ideal per llençar-se en ala de pendent, o parapent. Les característiques atmosfèriques de la plana d'Organyà converteixen l'indret en un autèntic paradís per als amants d'aquest esport d'aventura. Un altre atractiu són els embotits, com els d'Obach.

La població es concentra a l'únic nucli del terme, la vila d'Organyà, amb un bell centre històric, restaurat, un autèntic plaer pels vianants. La col·legiata de Santa Maria d'Organyà, declarada bé cultural d'interès nacional, és un dels monuments més significatius del poble.

Una vista del poble de Peramola, al sud de l'Alt Urgell.

Pintures prehistòriques i un terme farcit de fonts

Al nord del municipi s'elaboren formatges artesanals sota la marca Castell-llebre

Peramola

El terme de Peramola se situa a la part sud de l'Alt Urgell, entre els municipis de Coll de Nargó, Oliana i Bassella. S'estén des de la dreta del Segre fins al límit amb la comarca de la Noguera. Al mig del terme es troba l'emblemàtica muntanya de Sant Honorat. A la casa de la Penella, situada al nord, elaboren artesanalment formatge curat i de tupí i també mató, que es comercialitzen amb la marca Castell-llebre. Una de les primeres mostres de la presència humana per aquests territoris correspon a les pintures rupestres del Roc de Rumbau, també conegut amb el nom de Roca dels Moros, catalogades i protegides per la Unesco. Poble de fonts, acull la imponent roca del Corb, formada per conglomerats de tipus montserratí.

C.S.

El Pla de Sant Tirs, en una imatge nadalenca de postal.

Al bell mig de la comarca i amb cavaller medieval

Una formatgeria, Mas d'Eroles, porta arreu el nom del poble d'Adrall i del municipi

Ribera d'Urgellet

Al bell mig de la comarca, el municipi de Ribera d'Urgellet està format per quinze pobles, encara que uns quants estan ja deshabitats. Els principals són el Pla de Sant Tirs, Adrall, Arfa, Montan de Tost i la Parròquia d'Hortó. Conegut pel seu romànic, pel mític cavaller Arnau Mir de Tost i per una formatgeria de renom, Mas d'Eroles, a Adrall, el nom del municipi ve del 1968, quan al Pla de Sant Tirs li foren annexats els nuclis veïns de Tost, Arfa i la Parròquia d'Hortó. S'estén a banda i banda del riu Segre, des del riu de Pallerols, a ponent, fins al Montsec de Tost, al sud-est. La major part del terme havia pertangut, durant l'època medieval, al capítol de la catedral d'Urgell, tot i que els vescomtes de Castellbò els ho disputaven.

Què visitar:

Església de Sant Martí de Tost
El monument romànic més interessant és l'església de Sant Martí de Tost. El temple el va fundar el cavaller Arnau Mir de Tost i va ser consagrat, l'any 1040, pel bisbe Eribau d'Urgell. Els altres vestigis romànics són Sant Esteve de Sauvanyà, Sant Frutiós de Fontelles, Sant Genís de Tost i les ruïnes de Sant Pere de la Parròquia.

On dormir:

Cases de Turisme Rural:
Adrall: Cal Miqueló, Cal Xico.
Arfa: Borda Requena, Era de Cal Tomàs.
Pla de Sant Tirs: Cal Font.
Hotels: Les Flors.

On menjar:

Adrall:
Can Pere, La Llar de Foc, La Perdiu d'Argent, L'Estanc.

Arfa:
El Jardí.

El Pla de Sant Tirs:
El Pla, Casa Paco.

C.SANS

El propietari de l'Estació de Servei Oliana, Manel Bars, a les instal·lacions.

"Lluitem per vendre al preu més barat"

La competència del sector del carburant ha fet que l'Estació de Servei Oliana s'hagi adaptat al nou mercat

L'Estació de Servei Oliana va obrir portes l'any 1961 i a banda de l'activitat pròpia a les instal·lacions de la població, dóna servei a una gran part de la comarca de l'Alt Urgell, tant a domicilis particulars com a empreses. A banda d'aquesta estació, en tenen dos més de dimensions més grans a Tarragona i Barcelona. El negoci del carburant viu moments de molta competència. Ho explica el propietari i fundador de l'Estació de Servei Oliana, Manel Bars. "Tenim la sort que tenim les altres dues estacions on el volum és molt major i fem grans comandes, aconseguint un preu millor. Amb això i deixant un benefici per l'empresa menor del que en tenen a d'altres, ens permet vendre el gasoil i la gasolina al preu més econòmic de tota la província de Lleida", diu Bars, per afegir que "la nostra lluita és vendre al preu més barat de Lleida". Com a totes les empreses, la crisi ha fet els seus estralls. En aquest sentit, han hagut de reduir preus i també han hagut de reduir molt les despeses. La crisi també ha fet canviar costums i ara la gent en lloc de demanar el gasoil per litres o un ple sencer demanen quantitats petites i fan la comanda per l'import exacte que poden pagar.

> La crisi fa que la gent ja no demani un dipòsit ple sinó quantitats petites

El producte artesà creix a l'Alt Urgell

Embotits Obach és un negoci familiar de cinc generacions especialitzat en embotit i producte de proximitat. Elaboren a la vall de Cabó, a Organyà, i el producte estrella són les llonganisses

L'Alt Urgell és territori de muntanyes i de paisatges idíl·lics però també és una comarca liderada per grans elaboradors artesanals amb productes estrella com els formatges, les melmelades o els embotits. Embotits Obach és, en aquest últim producte, gran expert en la matèria. Són cinc les generacions que han salvaguardat els principis i les tècniques tradicionals d'elaboració de la família per mantenir intactes la qualitat i el sabor dels embotits que ofereixen, ja siguin les llonganisses, els bulls, els fuets, les sobrassades, les botifarres o les cigaletes. Les arrels d'aquesta cultura es remunten fa més de 100 anys, en concret al 1850. Si bé inicialment l'activitat va estar ubicada a la Pobla de Segur, cap al 1915 van portar el negoci a Organyà, un lloc on les característiques climàtiques i ambientals semblaven ideals per a la curació d'embotits secs. I es que asseguren que els hiverns freds i secs d'Organyà són part indiscutible de l'excel·lència d'Embotits Obach. I és aquí on a principis de segle es comença a produir la ja mítica llonganissa d'Organyà, també coneguda com la Culana. Dels tres germans que estan al capdavant del negoci, en Jesús es fa càrrec de la botiga. Ell encara recorda com la seva mare li va inculcar la importància del bon tracte al client. I és que la clau de l'èxit, explica, és una matèria primera de qualitat amb un procés de curació molt elaborat i un bon tracte de confiança al client. A banda de la venda directa i la distribució a botigues de Catalunya i Andorra, acaben de posar en funcionament la venda *online*. En Jordi és el cap de les relacions comercials i l'Eduard està al capdavant de la fàbrica.

L'èxit ve del tracte directe amb el client i una matèria primera de qualitat

C.SANS

En Jesús és un dels tres germans Obach. Ell està al capdavant de la botiga.

EMBOTITS OBACH
d'Organyà
Des de 1915

L'herència d'una terra,
d'una tradició, d'una cultura,
es manifesta plenament en l'elaboració artesana d'embotits,
tal i com s'ha esdevingut al llarg
de cinc generacions de la família OBACH d'Organyà

Ctra. d'Andorra, 9 - 25794 ORGANYÀ (Lleida). Tels.: 973 38 34 24 - 973 38 30 59 - obach@obach.es - www.embotitsobach.com

C.SANS

Tractament del seu famós formatge.

Cadí rep la medalla Macià al mèrit en el Treball 2014

La Generalitat ha reconegut la trajectòria de la cooperativa urgellenca, que aquest proper 2015 celebrarà el centenari des de la seva creació a càrrec de Josep Zulueta

La Seu d'Urgell, capital de l'Alt Urgell, es un territori de muntanya en el qual la producció de carn de boví i la transformació de la llet en formatge i mantega ha fet que amb el pas dels anys es convertís en el paradís d'aquests productes. L'elaboració de formatge i mantega a la comarca es realitza des de sempre però gràcies a Cadí Societat Cooperativa C.LTDA s'ha mantingut fins avui la tradició artesana d'alta qualitat. Ho demostra el segell europeu de Denominació d'Origen Protegida (DOP) que ha aconseguit pel seu formatge, que comercialitza amb la marca Urgèlia i que és l'únic a Catalunya que està avalat amb aquesta distinció, i també per a la seva mantega, Cadí, la primera que es va concedir a l'Estat espanyol i de les poques d'Europa amb aquest segell. La DOP Formatge i Mantega de l'Alt Urgell i la Cerdanya empara, doncs, dos dels tresors gastronòmics que es produeixen a Lleida però que s'exporta gairebé tota.

I no en va, Cooperativa Cadí acaba de rebre la Placa al Treball President Macià 2014. La Generalitat ha volgut homenatjar així l'empresa pels seus mèrits laborals i per contribuir a l'impuls de l'economia catalana. I és que Cadí celebrarà aquest any vinent el seu centenari. Fundada per Josep Zulueta Gomis i un grup de pagesos l'any 1915, va ser la primera cooperativa lletera creada a l'Estat, un projecte socioeconòmic que va marcar un nou camí en la reestructuració de la pagesia de l'Alt Urgell. L'empresa compta actualment amb 113 treballadors i 112 socis ramaders, les aportacions dels quals produeixen una mitjana de 175.000 litres de llet diaris. La cooperativa produeix cada any 9.000 tones de formatges distribuïdes en 40 referències. La producció anual d'Urgèlia ronda els 220.000 kg i de Mantega Cadí els 370.000 kg. Un dels trets diferencials que garanteix la frescor i qualitat dels seus productes és la recollida diària de la llet als seus ramaders, sense exepció, essent sotmesa des del seu origen als més estrictes controls sanitaris. Aquest esforç constant, gairebé centenari, ha permès a la mantega i als formatges ser reconeguts a l'Estat espanyol i a Europa com a productes d'alta qualitat, la major part dels quals gaudeixen de la marca "Q" de qualitat alimentària otorgada per la Generalitat de Catalunya.

I una part més de tot aquest control és el *panell de tast* que duen a terme cada 15 dies a Cadí. Entre 5 i 6 jutjes sensorials s'asseuen a taula i analitzen i comproven que les dos DOP estan en condicions de ser comercialitzades, mantenint els requisits quant a aspecte, color, gust, aroma, la distribució dels ulls en el cas del formatge, i la untuositat en el de la mantega.

A banda de l'Urgèlia i la Mantega Cadí, l'àmplia gamma de productes Cadí en permet el consum en diferents tipologies d'apats i menjars. Des del Cadí Crema, ideal per a entrepans; passant pel Cadícoop, baix en greix i sal però molt gustós; els Minis, com el Mini Tendre o el Mini Cadícoop; i els frescos: el Mató del Pirineu i el CadíFresc.

L'empresa s'ha convertit en un referent històric i una de les principals indústries de les comarques de l'Alt Urgell i la Cerdanya, a més de ser una peça clau per al sosteniment i la millora del sector primari del territori.

La producció anual d'Urgèlia ronda els 220.000 kg i la de la Mantega Cadí s'aproxima als 370.000 kg

C.SANS

Instal·lacions de la Cooperativa Cadí, cabdal per a l'Alt Urgell.

L'Alt Urgell, comarca rica en materials per a la construcció

Materials Alt Urgell SL ha sabut adaptar-se a la situació actual que afecta totes les empreses del sector de la construcció i s'ha convertit en una empresa de serveis

C. SANS

La propietària de Materials Alt Urgell, Meritxell Escaler, mostra els productes de la seva empresa.

Des de l'any 1980, Materials Alt Urgell SL és una empresa dedicada a la comercialització i venda de materials de construcció, sanitaris, cuines o electrodomèstics, entre d'altres. Durant aquests 20 anys han evolucionat constantment per tal d'oferir productes adequats a les necessitats dels seus clients. Un equip de professionals assessoren el client des de l'inici d'obra fins a l'últim detall. La propietària de l'empresa, Meritxell Escaler, apunta alguna de les estratègies que fan servir per tirar endavant el negoci. "Som una empresa familiar i donem molta importància a estar al costat del client. Aquest se'ns ha transformat i ha passat de ser un gran client amb grans compres a un client de caire més petit i particular. És en aquest sentit que ens hem hagut d'adaptar al mercat actual i ens hem convertit en una empresa de serveis. Hi ha molta competència i també hem hagut de rebaixar els preus", explica.

Subministren en un radi de 50 quilòmetres, entre l'Alt Urgell, el Pallars, Andorra i Cerdanya, tot i que estan molt centrats a la Seu. Com a empresa del sector de la construcció que són, també s'han vist molt perjudicats per la crisi. Escaler opina que "la previsió per a aquest any vinent no serà millor que la del 2014. No sóc gaire optimista i és que, un cop hem tocat fons remuntar una mica no costa gaire, però no ens hem d'enganyar i quan diuen que l'economia espanyola està creixent penso que no és altra cosa que publicitat política". Materials Alt Urgell està fent facturacions de fa 20 i 25 anys. "La recuperació no serà immediata. Aquest any vinent serà dur com el que acabem de passar", assevera. "En un període curt i mitjà no tenim previsions de creixement", conclou.

Subministren a l'Alt Urgell, Andorra, Pallars i Cerdanya

La seva estratègia, asseguren, és estar a prop del client

MAU
MATERIALS ALT URGELL S.L.

800 m² d'exposició

SANITARIS ROCA
RAJOLA ROCA - ARGENTA CERAMICA - APAVISA PORCELANICO I ALTRES
FIORA PLATS DE DUTXA A MIDA
KNAUF
SIKA
WEBER CIMENTS COLA
ISOVER AISLAMIENTOS

Polígon Ind. La Seu - Apartat de Correus 117 - 25700 LA SEU D'URGELL (Lleida)
Tel. 973 350 866 - 973 351 651 - Fax 973 353 379
www.mausl.cat - mausl@mausl.cat

Diputació de Lleida

municipis, territori i tu